

**Jak tworzyć, cytować i „kopiować” w
czasach kiedy wszystko już było.**

**Mikser kulturalny czyli remiks nie tylko
w muzyce.**

Scenariusz zajęć na 45 min.

WPROWADZANIE :

„Wszystko już zostało powiedziane” — to dziś często powtarzane powiedzenie. Rzeczywiście, czasem może się wydawać, że to prawda. Współcześni twórcy wielokrotnie wykorzystują w swojej pracy istniejące już dzieła. Zestawiają ze sobą wyrwane z kontekstu elementy, tworzą kolaże, zmieniają uporządkowanie poszczególnych części. Te i podobne działania nazywa się remiksowaniem.

Powstające remiksy przeczą jednak wspomnianemu powiedzeniu. Nie są przecież prostym odtworzeniem wcześniej istniejących treści. Zmiana kontekstu wykorzystanych elementów wydobywa z nich inne znaczenia. Za przykład mogą posłużyć remiksy piosenek. Zmiana rytmu czy użytych instrumentów może sprawić, że atmosfera utworu będzie zupełnie inna, a tekst nabierze nowego sensu.

Pojęcie remiksu najwcześniej upowszechniło się w muzyce. Później rozszerzyło się na wszystkie teksty kultury. Remiksowanie to technika możliwa do wykorzystania przy tworzeniu różnych materiałów, niekoniecznie posiadających wartość artystyczną.

Zjawisko remiksowania jest niezwykle powszechne we współczesnej kulturze. Tak bardzo, że niektórzy określają ją mianem „kultury remiksu”. Być może jest tak dlatego, że tworzenie remiksów jest dziś bardzo proste. Umożliwia to dostępność technologii cyfrowej. Spróbuj sobie tylko wyobrazić tworzenie kolaży w czasach, gdy nie można było pobrać pliku z obrazem, ani nawet go skserować. Przed laty można było najwyżej namalować kopię!

Wielkie możliwości technologii cyfrowej są siłą napędową naszej kultury. Ich wykorzystywanie jest jednak ograniczone prawnie. Każdy skopiowany i wykorzystany ponownie materiał ma przecież autora, którego prawa muszą być uszanowane.

Nie możemy rozpowszechniać remiksów cudzych utworów, chyba że:

Mamy zgodę autora.

Zezwala na to licencja, na której są one opublikowane. Pomocne w znajdowaniu takich materiałów jest m.in. przeszukiwanie baz takich jak

<http://otwartzasoby.pl/>

Możesz też stosować odpowiednie Filtry w wyszukiwarkach znajdziesz je np. w opcjach wyszukiwania zaawansowanego Google.

Są dostępne w domenie publicznej kiedy minęło 70 lat od śmierci autora.

Zawsze musimy też uhonorować autora oryginalnego materiału poprzez podanie jego imienia i nazwiska.

Koncepcja lekcji:

Uczestnicy i uczestniczki poznają różne formy remiksów jako element kultury i otaczającej nas rzeczywistości. Następnie sami tworzą remiksy słowno-graficzne.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, co to jest remiks;
- potrafią zrobić prosty remiks;
- wiedzą, że oryginalne dzieło może służyć zarówno jako punkt odniesienia, jak i materiał do stworzenia czegoś zupełnie z nim niezwiązanego;
- wiedzą, że remiks może dotyczyć różnych środków wyrazu [tekst, obraz, dźwięk itd.];
- zdają sobie sprawę, że przed rozpowszechnieniem swojego remiksu [poza zajęciami edukacyjnymi], muszą sprawdzić status praw autorskich, licencję wykorzystanego utworu;
- wiedzą, gdzie mogą znaleźć utwory na wolnych licencjach odpowiednie do swobodnego remiksowania.

Przebieg zajęć

Zadanie 1.

Czas: 10 min

Forma: prezentacja multimedialna Pomoce: grafiki z sekcji Materiały, komputer z dostępem do internetu i rzutnika,

Przy pomocy rzutnika wyświetl grafiki z sekcji Materiały: Dead end 2006, Hooked 2010, Mona-Lisa-Burka, Beijing Olympics logo, BP's Oil Slick Logo. Przy każdej grafice zapytaj, do czego się odnosi, jak została zmieniona, czego użyto do zmiany i jak to wpływa na znaczenie grafiki.

Zadanie 2 :

Czas: 10 min

Forma: burza mózgów

Pomoce: tablica i kreda

Przeprowadź burzę mózgów na temat remiksu:

- Co to jest remiks, jakie może mieć postaci generalnie i z podaniem przykładów, co można remiksować i co z tego może powstać, po co się robi remiksy, co z tego wynika, kto je robi i kto na tym korzysta?

Zadanie 3.

Czas: 5 min

Forma: mini wykład osoby prowadzącej Pomoce:

Podsumuj burzę mózgów i opowiedz o obecności i kulturze remiksu, a także prawach autorskich mu towarzyszących i rodzajach licencji, które dopuszczają remiks utworów. Opowiedz o miejscach, gdzie znajdują się materiały do swobodnego wykorzystania przy remik-sach.

Zadanie 4.

Czas: 15 min

Forma: praca indywidualna, prezentacja

Pomoce: wydrukowane zdjęcia z sekcji Materiały, karteczki samoprzylepne

Powieś wydrukowane zdjęcia i poleć uczestnikom i uczestniczkom przygotowanie swojego napisu-komentarza [albo kilku], który znajdzie się na jednym [albo kilku] z nich. Zasugeruj hasła lub zdania, które pokazują ich przemyślenia lub są w sprzeczności z pozornym znaczeniem zdjęć.

Uczestnicy i uczestniczki zapisują swoje pomysły na karteczkach samoprzylepnych i przyczepiają je do wybranego zdjęcia tak, żeby go nie zasłonić. Poproś chętne osoby o wyjaśnienie znaczenia ich hasła/komentarza.

Na koniec zapytaj, czy uczestnicy i uczestniczki potrafią wskazać sytuacje, w których mogą wykorzystać wypróbowaną technikę. Kiedy może się ona przydać? Co wpływa na wartość i jakość remiksu?

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

mają świadomość, że można przetwarzać każdy element kultury [np. tekst, obraz, dźwięk, Film], wchodząc z nim w dialog czy tworząc na jego bazie coś zupełnie innego?

chętnie tworzą remiksy?

wiedzą, że aby opublikować swój remiks, muszą mieć prawo do wszystkich materiałów źródłowych w nim użytych?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz możliwość skorzystania z komputera podłączonego do internetu, rzutnika i głośników, ćwiczenie 1 możesz poprzedzić odtworzeniem utworu

Lionela Richiego Hello [1984, prawa zastrzeżone, http://www.youtube.com/watch?v=AiC7ZX5K9L4Sdist=AL94UKMTqg--9BikuP10qHdl-_nQkw2H_qX&index=&feature=plcp, dostęp 13.12.2012] Zapytaj, jak można by go zremiksować — zapisz możliwości.

Potem odtwórz Film Matthijisa Vlota Hello [2012, prawa zastrzeżone, <http://vimeo.com/35055590>, dostęp 13.12.2012].

Zapytaj, w jaki sposób została zmieniona pierwsza wersja utworu, czego użyto do zmiany i jak to wpływa na znaczenie i odbiór Filmu.

Zdjęcia z ćwiczenia 4 wraz z pojedynczymi hasłami/komentarzami można zeskanować i wrzucić do sieci.

WAŻNE TERMINY:

remiks: utwór, w którym wykorzystano i połączono elementy różnych innych dzieł. Dzięki nowemu kontekstowi zmieniają one swoje znaczenie. Pierwotnie termin "remiks" odnosił się tylko do utworów muzycznych i oznaczał zmianę aranżacji piosenki, połączenie jej pierwotnej wersji z innymi elementami dźwiękowymi.

tekst kultury: każdy wytwór człowieka, który jest uporządkowany wedle określonych reguł. Np. dzieła sztuki [obrazy, Filmy czy książki], ale też np. ubrania. Nawet zwyczajowe zachowania [np. podanie ręki przy przywitaniu] są tekstami kultury. Tekstem kultury jest wszystko, co zostało stworzone, aby przekazać pewien sens.

licencja: dokument prawny lub umowa określająca warunki korzystania z utworu, m.in. czas, zakres swobody użytkownika, pola eksploatacji.

domena publiczna: zbiór utworów będących dobrem wspólnym, do których prawa autorskie wygasły [np. utwory Chopina] oraz utwory, które nigdy nie były chronione, bo zostały stworzone przed powstaniem prawa autorskiego.